

## Svar på skriftligt spørgsmål om vårdpersonalens arbetarskydd

### Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 472/2018 rd undertecknat av riksdagsledamot Katja Taimela /sd:

*Vilka åtgärder tänker regeringen vidta för att vårdpersonalens säkerhet ska kunna garanteras?*

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Våld och hot om våld är ett allmänt fenomen som social- och hälsovårdspersonalen möter i sitt arbete. Klienter som betar sig våldsamt är en växande utmaning som behöver tas itu med i förväg, för att hotet om våld ska minska. Ansvaret för att hantera hot om våld ligger framför allt hos arbetsgivaren. I tillägg till arbetsgivarens åtgärder krävs även ett aktivt deltagande och samarbete från arbetstagarnas och företagshälsovårdens sida. Enligt arbetarskyddslagen (738/2002) ska arbetet ordnas så att våld och hot om våld i mån av möjlighet kan förebyggas. När det gäller hot om våld finns det även en bestämmelse om ensamarbete i arbetarskyddslagen.

Arbetarskyddsmyndigheten övervakar arbetsgivarnas verksamhet. Tillsynen över hot om våld är en del av tillsynen över den psykosociala belastningen som genomförs i alla branscher under perioden 2016–2019. Hotet om våld har övervakats bland annat som en del av ett nationellt tillsynsprojekt inom den privata social- och hälsovårdsbranschen. Projektet visar att majoriteten av arbetsplatserna inom den privata social- och hälsovården har i enlighet med arbetarskyddslagen förberett sig för hot om våld. De 1 400 arbetsmiljöinspektioner som har genomförts i projektet visar att cirka 60 procent av de kontrollerade arbetsplatserna har identifierat riskerna för hot om våld och hanteringen av dessa sker enligt det sätt som lagen förutsätter. På arbetsplatser där brister konstaterats, har arbetsgivaren ålagts att identifiera och hantera hot om våld. Brister har bland annat funnits i anvisningarna om förfaringssätt, introduktionen till arbetet, säkerhetsanordningarna och i uppföljningen av farliga situationer. I hälsovårdsarbete uppstår farliga situationer ofta oväntat, men inte överraskande. Inom branschen är det typiskt att man vid diskussioner om hot om våld talar om klienternas sjukdomar eller andra egenskaper som försämrar omdömet. Målet i arbetet borde alltid vara att förutse hotsituationer och tillämpa nolltolerans mot våldssituationer.

Arbetarskyddsmyndigheten undersöker även allvarliga arbetsolyckor, såsom våldsoolyckor. Syftet med undersökningen är att reda ut möjligheterna att förhindra att liknande olyckor upprepas. Social- och hälsovårdsministeriet gav 2015 ut arbetarskyddsmyndighetens tillsynsanvisningar om fysiskt våld och hot om fysiskt våld. Anvisningen uppdateras nästa år.

## Svar på skriftligt spørgsmål SSS 472/2018 rd

Målet med arbetarskyddstillsynen är en bättre hantering än tidigare av den belastning som våld och hot om våld, som riktar sig till arbetstagare, utgör. Det bör satsas på en förebyggande hantering av och tillvägagångssätten vid hotfulla situationer på arbetsplatserna. Med hjälp av tillvägagångssätten kan våldssituationens inverkan på arbetstagarens säkerhet förhindras eller begränsas. Därtill behövs riktlinjer för hanteringen av följderna av våldssituationer och en regelbunden kontroll av säkerhetsarrangemangens och -utrustningens funktion.

Polisens uppgift är att trygga rätts- och samhällsordningen, upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt förebygga brott. I anslutning till sina uppgifter är polisen nästan dagligen i kontakt med aktörer inom social- och hälsovårdsbranschen, bland annat i säkerhetsfrågor.

Hälsovårdsorganisationer har anställt väktare till sjukhus och hälsocentraler. Bästa praxis i anslutning till dessa bör vidareutvecklas. På hälsostationer på små orter och i synnerhet i hemvårdslignande arbetsuppgifter (ensamarbete) tvingas personalen på grund av tillgången till polis använda sig av det allmänna nödnumret. Vid samtal till nödnumret är det viktigt att beskriva hur allvarlig situationen är, för att den hjälp som situationen kräver ska fås till platsen.

I synnerhet när det gäller akutvården har det diskuterats huruvida en ändring i strafflagen kunde ha en förebyggande inverkan på våldsincidenter. När det gäller tillämpligheten av straffbestämmelserna i strafflagen är den position som föremålet för gärningen har som tjänsteman inte avgörande. Våldsutövning är straffbelagt enligt strafflagens allmänna bestämmelser om misshandelsbrott. För misshandel och grov misshandel kan den skyldige dömas till fängelsestraff. När domstolar utdömer straff för misshandel ska gärningens karaktär och faktorer som påverkar straffvärdet tas i beaktande. Till exempel att rikta misshandel mot en person, som utför sin arbetsuppgift och som på grund av detta är i en sårbar ställning eller oförmögen att försvara sig, kan vara en sådan faktor som ska beaktas. En ändring av de straffrättsliga bestämmelserna i strafflagen skulle i sig inte ha någon direkt inverkan på arbetssäkerheten för akutvårdens personal.

Antalet handräckningsuppdrag på begäran av social- och hälsovården till polisen har ökat under de senaste åren. Förutom dessa, binds polisens resurser upp av det ökade antalet handräckningsuppdrag som gäller mental hälsa. Genom att prioritera uppdragen har polisen kunnat behålla insatsberedskapstiden för larmuppdrag nästan oförändrad. Polisens patruller riktas av praktiska skäl dit, där de med störst sannolikhet behövs. I synnerhet när det gäller servicenivån i utmanande och glest bebodda områden orsakar detta fördröjningar. I nästa års budgetförslag föreslås en förstärkning av polisens verksamhet med 3,3 miljoner euro i tilläggsanslag för dessa uppdrag. Tilläggsanslagen motsvarar till exempel en förstärkning med tiotals poliser för att förkorta svarstiderna.

Helsingfors 4.12.2018

Social- och hälsovårdsminister Pirkko Mattila